

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
URED ZA EUROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITETU PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН
УРЕД ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ, ФОНДОВЕ
ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И КВАЛИТЕТ ПРЕМА
МЕЂУНАРОДНОМ СТАНДАРДУ

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
URED ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITET PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU

Godišnji izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja Srednjobosanskog kantona

---

Izvještaj za 2021. godinu

Oktober 2022. godine

Sadržaj

1. UVOD	3
2. STEPEN RAZVOJA KANTONA	4
2.1. Indeks razvijenosti	6
2.2. Demografske karakteristike.....	8
2.3. Privredni pokazatelji	10
2.4. Zaposlenost, nezaposlenost i plaće	12
2.5. Biljna proizvodnja	16
2.6. Turizam	19
2.7. Društveni pokazatelji	20
2.8. Penzije.....	23
2.9. Porezni prihodi.....	23
2.10. Obrazovanje.....	24
2.11. Zdravstvo	27
2.12. Okoliš i infrastruktura	27
2.13. Transport	31
3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM	31
3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj	31
3.2. Izazovi u upravljanju razvojem	32
3.3. Struktura strategije.....	32
4.1. Kratki sažetak Akcionog plana 2021.-2024. godina	32
4.2. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja	34
4.3. Izazovi u provedbi strategije i preporuke	34

Lista tabela

Tabela 1. Osnovni indikatori razvoja FBiH i SBK za razdoblje 2020.-2021.godina.....	5
Tabela 2. Rang razvijenosti po kantonima u 2021. godini	7
Tabela 3. Indeks razvijenosti općina SBK u 20201. godini	8
Tabela 4. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u razdoblju 2020. - 2021. godina	9
Tabela 5. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za razdoblje od 2019. do 2021. godina	10
Tabela 6. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka u SBK.....	12
Tabela 7. Pregled nezaposlenosti po općinama u SBK za razdoblje 2019.-2021. godine.....	13
Tabela 8. Prosječna neto plaća po općinama u SBK za razdoblje 2020.-2021. godine	14
Tabela 9. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH.....	14
Tabela 10. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH za razdoblje 2020.-2021. godina.....	15
Tabela 11. Pokrivenost uvoza izvozom u % za razdoblje 2020.-2021. godina.....	15
Tabela 12. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH za razdoblje 2013. – 2020.godine	16
Tabela 13. Pregled prinosa usjeva u SBK za razdoblju 2020.-2021.godine	17
Tabela 14. Pregled voća u SBK za razdoblju 2020.-2021.godine.....	18
Tabela 15. Brojno stanje stoke u SBK u razdoblju 2020. - 2021. godina	19
Tabela 16. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK od 2020.-2021. godine 19	
Tabela 17. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za razdoblje od 2019. do 2027. godine.....	21
Tabela 18. Broj umirovljenika i iznos mirovine u SBK i Federaciji BiH za razdoblje 2020.-2021.godina ..	23
Tabela 19. Porezni prihodi u SBK i FBiH po godinama.....	23
Tabela 20. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u razdoblju 20120-2021. godina	25
Tabela 21. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH za razdoblju 2020.-2021.godina	26
Tabela 22. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u razdoblju 2020.- 2021.godina.....	27
Tabela 23. Pokazatelj okoliša i infrastrukture SBK za razdoblje 2019.-2027.godina.....	29
Tabela 24. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u razdoblju 2020.-2021.godina.....	31
Tabela 25. Vrijednost finansijski sredstava za realizaciju projekata i aktivnosti.....	33

1. UVOD

Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za razdoblje 2021. –2027. godine ključni je strateško-planski dokument Srednjobosanskog kantona (SBK), koji treba poticati i usmjeravati budući rast i razvoj kantona, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka, te potiče na saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera. Ostvareni rezultati razvoja koji proizlaze iz implementacije Strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Rezultati prikazani u izvještaju o razvoju imaju osnovni cilj da prikažu trenutno stanje, stanje napretka i razvoja SBK, a isti bi trebali poslužiti kao buduća vodilja Vladi SBK ka daljem razvojnom planiranju i aktivnostima. Da bi se postigao gore navedeni cilj, te postiglo povezivanje razvojnih politika i politika Vlade SBK sa provedbom mjera Strategije, Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK (Ured), vrši pripremu izvještaja o razvoju i pregleda provedbe Strategije razvoja SBK.

Izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja SBK 2021.-2027. godina za 2021. godinu pripremljeno je prema Programu rada Ureda za 2021. godinu, a u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17). Izvještaj se sastoji od dva dijela koja zajednički čine jednu cjelinu i omogućuju praćenje razvojnih trendova i stepen provedbe strategije:

- I dio prati osnovne makroekonomske pokazatelje razvijenosti SBK te ukazuje na stepen razvijenosti SBK;
- II dio predstavlja stepenj implementacije provedbe strateških ciljeva, prioriteta i definiranih mjera, odnosno projekata i aktivnosti iz Strategije razvoja, sa naglaskom na prioritetne i strateške ciljeve.

Prilikom izrade izvještaja proveden je niz aktivnosti prikupljanja podataka, koji se prvenstveno zasniva na relevantnim statističkim podacima objavljenim od strane Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, te izvještajima o radu ministarstava SBK.

2. STEPEN RAZVOJA KANTONA

Definirana vizija razvoja SBK odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u narednom vremenskom razdoblju.

Vizija razvoja SBK glasi: „*Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno i sigurno živi, njeguju različitosti i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.*“

Vizija objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. SBK svoj razvoj temelji na industrijskim i ljudskim resursima, prirodnim i turističkim potencijalima te bogatom kulturnopovjesnom naslijeđu i nezagađenoj prirodi. Takav razvoj karakterizira princip održivosti i integracije, gdje svaki sektor zadržava svoje osnovne razvojne ciljeve, a zajedno ih ostvaruju u obliku uravnoteženog razvoja. Na temelju strateških fokusa i vizije SBK definirana su tri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

Strateški ciljevi SBK 2021. godinu:

1. Poticati održiv ekonomski razvoj
2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane
3. Poboljšati stanje okoliša i javnu infrastrukturu

S ciljem realizacije zacrtanih strateških ciljeva, za svaki od njih definiran je set prioriteta koji trebaju doprinijeti ostvarenju vizije. Mjerenje njihove realizacije se prati kroz promjene nekoliko ključnih pokazatelja koji su definirani zajedno s početnim i ciljanim vrijednostima. Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stepena razvoja.

Definirani strateški ciljevi predstavljaju pravac djelovanja ključnih sektora, u cilju postizanja pozitivnih promjena na ključnim razvojnim indikatorima u oblastima ekonomije, društva i zaštite okoliša. Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stupnja razvoja. Utjecaj strateških ciljeva na razvoj SBK se prati putem relevantnih indikatora. Ovi indikatori imaju polaznu osnovu u 2019. godini. Na temelju polazne osnove se prati razvoj i napredak SBK u godinama implementacije Strategije. U Tabeli 1. su prikazani osnovni indikatori razvoja u 2020. i 2021. godini u SBK i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 1. Osnovni indikatori razvoja FBiH i SBK za razdoblje 2020.-2021.godina

Elementi	Federacija BiH		Srenjobosanski kanton		Učešće kantona u FBiH	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Površina u km ²	26.112	26.111	3.189	3.189	12,2	12,2
Stanovništvo u tisu.(procjena prema popisu)	2.185	2.169	249	247	11,4	11,4
Porezni prihodi u mil. KM	452	530	29,7	34,8	6,6	6,6
Porezni prihodi po stanovniku u KM	206,9	245	119	141	57,5	57,6
Industrijska proizvodnja- indeks	94,2	109,8	87,9	118	-	-
Izvoz robe- u 000 KM	6.871.411	9.571.099	671.209	819.890	9,8	8,6
Uvoz robe- u 000 KM	11.680.596	15.131.784	895.251	131.126	7,7	0,9
Pokrivenost uvoza izvozom u %	58,8	63,3	75	75	-	-
Trgovinski bilans u 000 KM (deficit)	-4.809.186	-5.560.685	-224.042	224.042	4,7	4
Zaposlenost- prosjek	520.162	525.397	50.024	49.930	9,6	9,5
Radno sposobno stanovništvo (15-64)	1.513.497	1.499.495	176.573	175.183	11,7	11,7
Radana snaga- broj	841.762	837.076	84.336	83.891	10	10
Stopa registrirane zaposlenosti u %	34,4	35	28,3	28,3	-	-
Stopa aktivnosti u %	55,6	55,8	47,8	47,8	-	-
Nezaposlenost- prosjek	321.581	311.679	34.312	33.961	10,7	10,9
Stopa registrirane nezaposlenosti u %	38,2	37,2	40,7	40,7	-	-
Neto plaća- prosječna u KM	956	996	774	799	81	80,2
Penzija- prosječna u KM	428	428	427	429	99,8	100,1
Broj penzionera- broj sa stanjem 31.12	428.117	429.545	39.543	39.316	9,2	9,2
Broj poslovnih subjekata- broj sa stanjem 31.12.	114.867	117.160	10.753	11.003	9,4	9,4
Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u mili. KM	3.419	- ¹	-	3.189	-	-
Stopa investiranja	15,4	-	-	247	-	-

Izvor: Federalni zavod za programiranje

SBK ima površinu 3.189 km² i učešće kantona u FBiH je 12,2. SBK je u 2021. godini imao 247.100 stanovnika, što čini 11,4% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 1.962, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 16.398. Smanjenje

¹ Podaci o investicijama za 2021. godinu po kantonima u FBiH biće dostupni u augustu 2022. godine.

broja stanovnika, kako u SBK, tako i u cijeloj Bosni i Hercegovini, se u velikoj mjeri može dovesti u vezu sa evidentnim trendom rasta broja stanovnika koji napuštaju Bosnu i Hercegovinu i odlaze u druge zemlje, prije svega zemlje Evropske Unije. Pandemija COVID-a 19 u velikoj mjeri je pridonijela smanjenju broja stanovnika. U SBK u 2021. godini ostvareni su porezni prihodi u iznosu od 34,8 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 1,17%. U 2021. godini u FBiH ostvaren je prosječan broj zaposlenih u iznosu od 525.397, što je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veća za 0,9% ili 5.235 zaposlenih osoba. U SBK broj zaposlenih u 2021. godini iznosi 49.930, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 94 ili za 0,18%. Broj zaposlenih u SBK učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 9,5%.

Registrovana nezaposlenost u SBK u 2021. godini iznosi 33.961 osobe koja traže zaposlenje, što je u prosjeku manje za 351 ili 1,03% u odnosu na prethodnu godinu. Broj nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u FBiH iznosi 10,9%. U 2020. godini, u FBiH prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosi 996 KM i viša je za 4% u odnosu na prethodnu godinu. U SBK prosječna neto plaća iznosi 799 KM što je više za 3,1% u odnosu na 2020. godinu i što je 80,2% u odnosu na prosjek FBiH.

Ukupan broj umirovljenika u FBiH u prosincu 2021. godine iznosi 429.545, što je za 0,3% više nego u prethodnoj godini. U SBK broj penzionera u prosincu 2021. godine iznosi 39.316 što je manje za 0,57% i što je 9,2% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH. Prosječna isplaćena penzija u FBiH u decembru 2021. godine iznosila je 428 KM i ista je kao i prethodne godine, dok u SBK prosječna isplaćena penzija iznosi 429 KM što je više za 0,5% u odnosu na prethodnu godinu. Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2021. godine iznosi 117.160, što je više za 1,9 % u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 11.003 i veći je za 250 ili 2,2% u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,4%. U 2021. godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 9.571 mil. KM. U SBK izvoz iznosi 819 mil. KM. Izvoz SBK-a učestvuje u ukupnom izvozu FBiH sa 8,6%.

2.1. Indeks razvijenosti

Federalni zavod za programiranje razvoja (u daljem tekstu: FZZPR), kao institucija odgovorna za cjelokupan proces strateškog planiranja u Federaciji BiH, analizira razvijenost kantona u odnosu na nivo razvijenosti prosjeka Federacije BiH i to iskazuje indeksom razvijenosti. Prema Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17), Indeks razvijenosti predstavlja kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više temeljnih socioekonomskih pokazatelja radi mjerenja stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave i kantona, i izrađuje se u svrhu mjerenja sveukupnog uticaja implementacije strateških dokumenata. Za 2021. godinu indeks razvijenosti kantona i jedinica lokalne samouprave u Federaciji koristili su se sljedeći indikatori:

- a) prihodi od poreza na dohodak po stanovniku;
- b) stepen zaposlenosti;
- c) kretanje stanovništva;

- d) udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu;
 e) stepen obrazovanja radne snage.

Indeks razvijenosti po kantonima prikazan je u Tabeli 2.

Tabela 2. Rang razvijenosti po kantonima u 2021. godini

Rang	Kantoni	Prihod od poreza na dohodak pc 2021	Stepen zaposlenosti 2021	Kretanje stanovništva 2013-2021	Učešće starog stanovništva 2021.	Stepen obrazovanja stanovništva 2021.	Indeks 2021
1	Kanton Sarajevo	2,98	2,33	1,81	0,84	1,62	2,0,
2	Zapadnohercegovački kanton	0,82	0,83	0,99	0,85	1,84	1,06
3	Bosansko-podrinjski kanton	1,42	1,85	0,27	0,28	1,09	1,04
4	Hercegovačko-neretvanski	10,7	1,11	0,77	0,57	1,31	0,99
5	Zeničko-dobojski kanton	0,58	0,92	0,89	1,25	0,71	0,84
6	Tuzlanski kanton	0,64	0,9	0,98	1	0,75	0,84
7	Srednjobosanski kanton	0,21	0,59	0,85	1,27	0,58	0,65
8	Unsko-sanski kanton	0,14	0	0,78	1,46	0	0,41
9	Posavski kanton	0,13	0,11	0	0,69	0,68	0,29
10	Kanton br. 10	0	0,05	0,09	0	1,24	0,27

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Kao što je prikazano u Tabeli 2., po izračunu indeksa razvijenosti FZZPR-a u 2021. godini na 1. mjestu po rangu razvijenosti je i dalje Kanton Sarajevo dok je na posljednjem 10. mjestu Kanton 10. SBK je po indeksu razvijenosti za 2021. godinu pozicioniran na 7. mjestu. Ispred SBK su po indeksu razvijenosti takođe pozicionirani Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton, Bosansko-podrinjski kantoni, Zapadnohercegovački kanton. Kanton Sarajevo, koji zauzima prvo mjesto po razvijenosti kantona, bilježi višestruko veće prihode od poreza na dohodak po glavi stanovnika, a skoro četverostruko veće vrijednosti stepena zaposlenosti, kao i dvostruko veće vrijednosti stepena obrazovanja u odnosu na SBK. Pokazatelji razvijenosti jedinica lokalne samouprave u SBK prikazani su u Tabeli 3.

Tabela 3. Indeks razvijenosti općina SBK u 20201. godini

Ran g	Općine	Prihod od poreza na dohodak	Stepen zaposlenosti	Kretanje stanovnist a 2013- 2021.	Učešće starog stanovništva	Stepen obrazovanja stanovništva	Indeks 2021
1	Vitez	0,65	1,08	1,14	1,07	1,11	0,99
2	Kreševo	0,96	1,09	1,02	0,65	0,89	1,09
3	Kiseljak	0,92	0,72	0,91	0,95	0,99	1,09
4	Travnik	0,62	1,05	0,94	1,05	0,78	0,87
5	Novi Travnik	0,57	0,72	1,07	1,17	0,86	0,85
6	Bugojno	0,48	0,72	0,99	1,05	0,86	0,79
7	Donji Vakuf	0,42	0,92	1,00	1,16	0,61	0,79
8	Busovača	0,49	0,48	1,04	1,14	0,93	0,78
9	Jajce	0,51	0,59	0,86	0,99	0,92	0,75
10	Fojnica	0,57	0,76	0,68	1,01	0,78	0,74
11	Gornji Vakuf- Uskoplje	0,24	0,56	0,81	1,1	0,86	0,67
12	Dobretići	0,06	0,00	0,77	0,87	0,00	0,3

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Najrazvijenija općina u SBK je Vitez koja ima indeks razvijenosti 0,99 dok općina Dobretići, koja je rangirana kao posljednja spada u grupu nerazvijenih općina u Federaciji BiH.

2.2. Demografske karakteristike

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2021. godini na području SBK živi ukupno 247.100 stanovnika, što čini 11,4% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 1.962, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 16.078. SBK zauzima površinu od 3.189 km², odnosno 12,21% teritorije FBiH. U poređenju s drugim kantonima u Federaciji, SBK se po površini nalazi na petom mjestu. Gustoća naseljenosti u SBK u 2021. godini iznosi 77,5 stan/km². Gustoća naseljenosti SBK je manja od prosjeka naseljenosti u Federaciji BiH, koja iznosi 83,1 stan/km². Najgušće naseljeno područje u SBK je općina Vitez sa 162,3 stan/km².

Osnovne karakteristike demografskih kretanja na području SBK su negativan migracijski saldo i negativan prirodni priraštaj. Općina Travnik je najnaseljenija sa ukupno 51.813 stanovnika, koja je najveća i površinom od 529 km². Slijede općina Bugojno sa 30.711 stanovnika i općina Jajce sa 26.099 stanovnika. Najmanje naseljena općina je općina Dobretići sa 1.537 stanovnika, koja ima i najmanju površinu 59 km². U 2021. godini u SBK zabilježeno je smanjenje broja novorođene djece za 25 živorođeno djece u odnosu na 2020. godinu, ali i porast broja umrlog stanovništva za 180 u odnosu na prošlu godinu, što u konačnici rezultira negativnim prirodnim priraštajem, čime se nastavila tendencija negativnog prirodnog priraštaja (Tabela 4.). U općini Travnik zabilježen je najveći negativni prirodni priraštaj.

Tabela 4. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u razdoblju 2020. - 2021. godina

Grad/Općina	Prirodni priraštaj	
	2020	2021
Kreševo	-46	-60
Travnik	-252	-255
Vitez	-71	-57
Kiseljak	-90	-150
Fojnica	-83	-84
Novi Travnik	-55	-63
Bugojno	-114	-174
Gornji Vakuf - Uskoplje	-74	-127
Donji Vakuf	-10	-30
Jajce	-161	-130
Busovača	-42	-75
Dobretići	-13	-11
Srednjobosanski kanton	-1011	-1.216
FBiH	-8815	-12.213

2.3. Privredni pokazatelji

U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za razdoblje od 2019. do 2021. godine, definiranih kao pokazatelji Strateškog cilja 1 i njegovih prioriteta. Kao što je moguće zaključiti, SBK je već u 2021. godini „prevazišao“ ciljnu vrijednost 2027. godine opsega industrijske proizvodnje.

Tabela 5. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za razdoblje od 2019. do 2021. godina

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja	Polazna vrijednost 2019	2020	2021	Ciljana vrijednost 2027
Strateški cilj 1.	Poticati održivi ekonomski razvoj	Indeks opsega industrijske proizvodnje	Federalni zavod za programiranje razvoja	101	87,9	118	111,3
		Broj zaposlenih	Federalni zavod za statistiku; godišnji izvještaj	51.583	50.024	49.930	58.712
		Indeks razvijenosti	Federalni zavod za programiranje razvoja	0,68	0,64	0,65	0,82
1.1.	Poticati ruralni razvoj uz jačanje poljoprivrede, šumarstva i prehranbene industrije	Prosječan broj zaposlenih osoba u poljoprivredi i šumarstvu	FZZS, godišnji izvještaj	1.745	1.718	1.828	2.850
		Ostvarene investicije u poljoprivredi u nova stalna sredstva, uključujući investicije poljoprivrednih gospodarstava	FZZS, godišnji izvještaj	4.716 (2018.)	4.309	-	6.000
		Ukupna požnjevena površina svih kultura u (u ha)	FZZS, godišnji izvještaj	14.966	16.234	15.676	100.000
		Ukupni izvoz u području KD – poljoprivrede, šumarstvo i ribolov (u 000 KM)	FZZS, godišnji izvještaj	6.415	5.206	4.545	8.500

		Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata (u hiljadama m ³)	FZZS, godišnji izvještaj	431	425	415	500
		Indeks opsega industrijske proizvodnje	FZZS, godišnji izvještaj	101,1	87,9	118	120,6
1.2.		Ukupni izvoz (u 000 KM)	FZZS, godišnji izvještaj	728.575	671.209	819.890	1.241.038
		Pokrivenost uvoza izvozom	FZZS, godišnji izvještaj	69,80	75,00	75,00	94,80
		Iznos prosječne netoplaće u industriji (u KM)	FZZS, godišnji izvještaj	759	774	799	929
		Investicije u hotelijerstvu i ugostiteljstvu (u 000 KM)	FZZS, godišnji izvještaj	1.178 (2018.)	3.568	-	2.400
		Prosječna netoplaća u hotelijerstvu i ugostiteljstvu	FZZS, godišnje izvješće	477	453	517	759
1.3.		Broj noćenja turista	FZZS, godišnji izvještaj	90.381	41.097	92.787	180.762
		Broj ležaja	FZZS, godišnji izvještaj	1.782	1.787	-	3.694
		Promet u ugostiteljstvu	FZZS, godišnji izvještaj	-	-	-	43.500.000
		Broj zaposlenih lica u turizmu	FZZS, godišnji izvještaj	2.377	2.292	2.316	3.400
		Broj registriranih poslovnih subjekata	Federalni zavod za programiranje razvoja	13.179	13.468	13.700	15.263
1.4.		Ukupne ostvarene investicije (u 000 KM) (početna je vrijednost prikazana za 2018. godinu)	Federalni zavod za programiranje razvoja	205.984	160.449	-	380.000
		Rang-pozicija po indeksu razvijenosti SBK-a u Federaciji BiH (2019.)	Federalni zavod za programiranje razvoja	0,63	0,64	0,65	1,12

Izvor: Federalni zavod za statistiku i Federalni zavod za programiranje i razvoj

2.4. Zaposlenost, nezaposlenost i plaće

U Tabeli 6. prikazan je pregled broja zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka u SBK u razdoblju od 2013.-2020. godina.

Tabela 6. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka u SBK

Godina	SBK			FBiH		
	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plaća (KM)	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plaća (KM)
2019	51.583	32.775	759	531.483	307.864	928
2020.	50.024	34.685	774	520.162	323.244	956
2021.	49.930	32.506	799	525.397	299.717	996

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U 2021. godini u FBiH ostvaren je prosječan mjesečni broj zaposlenih u iznosu od 525.397, što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 1,0% ili 5.235. U SBK broj zaposlenih u 2021. godini iznosi 49.930, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 94 ili 0,2%. Broj zaposlenih u SBK učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 9,5%. Smanjenje broja zaposlenih zabilježeno je u polovini općina SBK, najviše u općinama Gornji Vakuf-Uskoplje za 2,3%, Fojnici za 2,2% i Travniku za 1,7%, dok je najveće povećanje broja zaposlenih zabilježeno u Jajcu za 2,5% i Vitezu za 2,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Registrovana nezaposlenost u SBK u 2021. godini iznosi 33.961 lica što je manje za 351 ili 1,0% u odnosu na prethodnu godinu. Udio nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u FBiH iznosi 10,9%. Najveći broj nezaposlenih lica registrovan je u općinama Travnik (2,4% od ukupnog broja nezaposlenih u FBiH) i Bugojno (1,5%), dok je najmanji broj nezaposlenih osoba registrovan u Kreševu (0,2%) i Dobretićima (0,02% od ukupnog broja nezaposlenih u FBiH). Smanjenje broja nezaposlenih registrovano je u većini općina SBK, a najviše u Vitezu za 6,5%, Kreševu za 4,3% i Dobretićima za 3,4%, dok je najveće povećanje broja nezaposlenih registrovano u Donjem Vakufu za 2,4%, Travniku za 2,2% i Jajcu za 0,6% u odnosu na prethodnu godinu. Stopa nezaposlenosti u SBK u 2021. godini (zvanično registrirani broj nezaposlenih u odnosu na radnu snagu) iznosi 40,5%, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 0,2 % (stopa nezaposlenosti u FBiH iznosi 37,2%).²

Na području SBK je na kraju 2021. godine evidentirano 32.506 nezaposlenih lica, dok je na kraju 2020. godine ovaj broj iznosio 34.685 nezaposlene osobe, što je za 2.179 osoba manje u odnosu na broj evidentiranih krajem 2020. godine.

² Izvještaj Federalnog zavoda za programiranje razvoja- Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2021.

Tabela 7. Pregled nezaposlenosti po općinama u SBK za razdoblje 2019.-2021. godine

Općina	2019	2020	2021
	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni
Bugojno	4.717	4.877	4.524
Busovača	2.519	2.468	2.445
Dobretići	57	59	57
Donji Vakuf	2.217	2.497	2.293
Fojnica	1.655	1.685	1.546
G. Vakuf – Uskoplje	2.401	2.513	2.428
Jajce	2.900	3.088	2.810
Kiseljak	2.030	2.120	1.976
Kreševo	530	550	493
Novi Travnik	3.003	3.323	2.903
Travnik	6.973	7.505	7.363
Vitez	3.773	4.000	3.668
SBK	32.775	34.685	32.506
Federacija BiH	307.864	323.244	299.717

Izvor: SBK u brojakama, Federalni zavod za statistiku

Prosječna mjesečna neto plaća je, također, kontinuirano rasla od 2015. godine i u 2021. godini je iznosila 799 KM. Međutim, i dalje se radi o znatno manjoj prosječnoj mjesečnoj neto plaći u odnosu na Federaciju BiH, u kojoj je ista u 2021. godini iznosila 996 KM. Najviša prosječna neto plaća je tijekom 2021. godine u SBK evidentirana u općini Dobretićima (1.046 KM), a najniža u općini Bugojnu (700 KM). U općini Dobretići na posljednjem popisu upisanih 1.629 stvarno živi oko tri stotine stanovnika, a od 31 uposlenih najviše ih je u općini i policijskoj stanici. Iz kantonalnog proračuna godišnje za pomoć u finansiranju općine Dobretići izdvaja se određeni iznos.

Tabela 8. Prosječna neto plaća po općinama u SBK za razdoblje 2020.-2021. godine

Općina	2020	2021
Bugojno	679	700
Busovača	799	800
Dobretići	1.052	1046
Donji Vakuf	770	815
Fojnica	774	808
Gornji Vakuf-Uskoplje	691	731
Jajce	954	967
Kiseljak	729	763
Kreševo	923	930
Novi Travnik	805	855
Travnik	792	812
Vitez	714	723
Ukupno	774	799

U Tabeli 9. je predstavljen indeks industrijske proizvodnje ostvaren u SBK i FBiH za razdoblje od 2019. do 2021. godine.

Tabela 9. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH

Indeks-Godina	Srednjobosanski kanton	Federacija BiH
2019/2018	101,1	97,3
2020/2019	87,9	94,2
2021/2020	118,0	109,8

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

U 2021. godini u FBiH ostvaren je rast fizičkog obima industrijske proizvodnje za 9,8%. U SBK ostvaren je rast fizičkog obima industrijske proizvodnje za 18,0%.

Povećanje izvoza zabilježeno je u svim općinama SBK, a najviše u Jajcu za 37,1%, Vitezu za 33,3% i Novom Travniku za 28,6%, dok je najmanje povećanje izvoza zabilježeno u općini Kiseljak za 1,7% u odnosu na prethodnu godinu. U 2021. godini u Federaciji BiH ostvaren je uvoz u ukupnom iznosu od 15.132 mil. KM što je za 29,5% više u odnosu na 2020. godinu. U SBK uvoz iznosi 1.117 mil. KM što je za 24,7% više u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz SBK-a učestvuje u ukupnom uvozu FBiH sa 7,4%. Povećanje uvoza zabilježeno je u svim općinama SBK, a najviše u Donjem Vakufu za 44,6%, Bugojnu za 34,4% i Jajcu za 32,9%, dok je najmanje povećanje uvoza zabilježeno u općini Busovača za 7,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 10. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH za razdoblje 2020.-2021. godina

Pokazatelj	Izvoz u 000 KM		Uvoz u 000 KM	
	2020.	2021.	2020.	2021.
Srednjobosanski kanton	671.209	819.890	895.251	1.116.647
Federacija BiH	6.871.436	9.571.099	11.685.201	15.131.784

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 11. Pokrivenost uvoza izvozom u % za razdoblje 2020.-2021. godina

Pokazatelj	Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	
Godina	2020.	2021.
Srednjobosanski kanton	75	73,4
Federacija BiH	58,8	63,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 13.700 i veći je za 232 poslovnih subjekata u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,24 %.

Tabela 12. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH za razdoblje 2013. – 2020. godine

Godina	Registrirani poslovni subjekti u Sbk po djelatnosti			Ukupno KSB poslovni subjekti	Ukupno FBiH poslovni subjekti	Učešće kantona u FBiH
	Pravna lica	Jedinice u sastavu	Obrt			
2020.	5.318	2.683	5.467	13.468	145.640	9,24%
2021.	5.469	2.697	5.534	13.700	148.168	9,24%

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja

2.5. Biljna proizvodnja

U strukturi sjetvenih površina na području SBK dominiraju žita, prije svega kukuruz, koji je dominantna kultura za spremanje stočne hrane, pšenica, zob, ječam. Prinosi ovih kultura jako variraju, ovisno o vremenskim uvjetima, s obzirom da gotovo ne postoje sistemi za navodnjavanje, te zaštitu od leda i drugih vremenskih nepogoda. Ako promatramo tabelu 13. dosta kultura imaju smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 13. Pregled prinosa usjeva u SBK za razdoblje 2020.-2021. godine

Usjevi	2020				2021			
	Požnjevena površina		Prinos, tona		Požnjevena površina		Prinos, tona	
	u ha	ukupno	po ha	ukupno	u ha	ukupno	po ha	
Pšenica	1.478	5.014	3,4	4.652	1.464	4.652	3,2	
Raž	335	1.193	3,6	1.203	356	1.203	3,4	
Ječam	900	3.039	3,4	2.851	883	2.851	3,2	
Zob	425	1.203	2,8	1.195	412	1.195	2,9	
Tritikale	513	1.860	3,6	1.648	476	1.648	3,5	
Heljda	170	287	1,7	240	147	240	1,6	
Kukuruz - zrno	1.087	2.567	2,4	1.977	1.037	1.977	1,9	
Krompir/Krumpir	3.135	27.038	8,7	20.205	2.969	20.205	6,8	
Mrkva	83	538	6,5	382	83	382	4,6	
Krastava	61	366	6	341	60	341	5,7	
Crni luk	362	2.655	7,3	1.980	348	1.980	5,7	
Bijeli luk/češnjak	117	564	4,8	414	122	414	3,4	
Grah-zrno	610	1.165	1,9	872	623	872	1,4	
Grašak zrno	50	50	1,0	64	49	64	1,3	
Kupus	533	8.898	16,7	6.178	523	6.178	11,8	
Paradajz/Rajčica	88	530	6,0	444	88	444	5,1	
Paprika zelena	79	538	6,8	494	78	494	6,4	
Dijetelina - sijeno	1.780	8.299	4,7	6.332	1.746	6.332	3,6	
Lucerka/Lucerna	1.553	7.445	4,8	5.488	1.543	5.488	3,6	
Kukuruz	1.154	24.666	21,4	17.762	1.161	17.762	15,3	
Stočna repa	188	2.612	13,9	1.840	156	1.840	11,8	
Travno-djet.smjesa	1.533	4.980	3,2	3.821	1.352	3.821	2,8	

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2021. godina

Tabela 14. Pregled voća u SBK za razdoblje 2020.-2021.godine

Voće	2020				2021			
	Broj rodnih stabala	Prinos		Broj rodnih stabala	Prinos		kg po stablu	kg po stablu
		ukupno tona	kg po stablu		ukupno tona	kg po stablu		
Trešnje	19.735	450	22,8	20.169	342	16,9		
Višnje	11.443	278	24,3	11.782	215	18,3		
Jabuke	256.309	5.664	22,1	260.659	3.777	14,5		
Kruške	117.925	2.127	18	120.328	1.278	10,6		
Šljive	468.335	8.057	17,2	475.133	6.967	14,7		
Orasi	47.488	740	15,6	28.788	340	11,8		
Grožđe	5.950	3	0,5	6.491	7,3	1,1		

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojka 2021.godina

U strukturi voćarskih kultura zastupljena je proizvodnja jabučastog, jezgrastog, koštičavog i jagodičastog voća. U ukupnoj voćarskoj proizvodnji dominira proizvodnja šljive i jabuke. Prinosi svih voćarskih kultura su u padu, osim grožđa. Kod brojnog stanja stoke zabilježen je pad u odnosu na 2020. godinu.

Tabela 15. Brojno stanje stoke u SBKu razdoblju 2020. - 2021. godina

	2020	2021
Goveda	27.435	27.148
Ovce	95.690	95.292
Svinje	12.726	12.460
Konji	1.069	1.034
Perad (u hilj./tis. grla)	215	207
Koze	4.706	4.469
Košnice pčela	21.681	21.017

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2021. godina

2.6. Turizam

U sljedećem tabelarnom prikazu po godinama dati su pregledi broja dolazaka i noćenja turista u SBK.

Tabela 16. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK od 2020.-2021. godine

	DOLASCI TURISTA			NOĆENJA TURISTA		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaćih turista	Stranih turista
2020	22.990	18.161	4.829	41.097	30.776	10.321
Hoteli i sličan smještaj	22.163	17.440	4.723	39.753	29.579	10.174
Odmarališta i slični objekti.	736	630	106	1.186	1.039	147
Kampovi i prostor za kampiranje	91	91	-	158	158	-
Ostali smještaj	-	-	-	-	-	-
Broj ležaja	1.787					
2021	52.337	34.068	18.269	92.787	59.465	33.322
Hoteli i sličan smještaj	49.830	32.512	17.318	88.996	56.876	32.120
Odmarališta i slični objekti.	1597	1330	267	2.585	2.228	357
Kampovi i prostor za kampiranje	910	226	684	1206	361	845

Ostali smještaj	-	-	-	-	-	-
Broj ležaja	-					

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2021

U 2021. godini SBK je posjetilo 22.990 turista što je za 29.347 više u odnosu na 2020. godinu. Zabilježena je tendencija rasta broja stranih gostiju u razdoblju 2021. godini, dolasci i noćenja domaći turista su se također povećali. Ako usporedimo podatke Federalno zavoda za statistiku i turističke zajednice vidimo da se radi o velikoj razlici. Broj dolazaka- noćenja na području SBK je daleko veći nego je predstavljeno statističkim podacima, obzirom da privatni smještaj nije predmet statističke obrade, a koji čini najveću zastupljenost u sveukupnoj smještajnoj ponudi SBK.

2.7. Društveni pokazatelji

Posmatranjem ključnih pokazatelja društvenog razvoja SBK, može se uočiti da su povećani izdvajanja za predškolsko, osnovno, srednje i obrazovanje koje uključuje ugroženu djecu s posebnim potrebama i djecu romske nacionalnosti. Smanjio se broj djece koji završavaju osnovno i srednje obrazovanje u odnosu na 2020. godinu i to za 694 djece. Broj djece koja ponavljaju školavanje je u porastu ali bitno je naglasiti da su tu uključena i neocijenjena djeca njih 34. Iznos izdvajanja za kulturu i sport su u porastu i premašuju ciljanu vrijednost u 2027. godini. Broj korisnika socijalne pomoći i iznos socijalnih izvajanja su u padu u odnosu na 2020. godinu. Zbog navedenih krivičnih djela prijavljena je 1071 osoba, od kojih je 441 povratnik u vršenju krivičnih djela (41% od ukupnog broja prijavljenih osoba) i 32 maloljetnika. U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja društvenog razvoja u SBK za razdoblje od 2019. do 2027. godine, definiranih Strateškim ciljem 2. i njegovim prioritetima.

Tabela 17. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za razdoblje od 2019. do 2027. godine

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2019	2020	2021	Ciljana vrijednost 2027
SC 2	Unaprijediti kvalitetu življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane	Izdvajanja/ transferi (tekući, kapitalni i dr.) za predškolsko, osnovno, srednje i obrazovanje koje nije definirano razinom (uključujući ugroženu djecu s posebnim potrebama i djecu romske nacionalnosti) u Budžetu Kantona, na godišnjoj razini (u KM)	Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta	3.291.000	2.128.009	5.172.032	6.000.000
		Broj učenika osnovnih i srednjih škola/ 1.000 stanovnika	Federalni zavod za programiranje razvoja	115	112	111	110
2.1.	Unaprijediti kvalitetu obrazovnog sistema	Broj ljekara /1.000 stanovnika	Federalni zavod za programiranje razvoja	1,5 ljekar / 1.000 stanovnika 0,23 stomatologa / 1.000 stanovnika	1,57 ljekar / 1.000 stanovnika 0,22 stomatologa / 1.000 stanovnika	1,60 ljekar / 1.000 stanovnika 0,21 stomatologa / 1.000 stanovnika	386 ljekara, tj 1,5 liječnik / 1.000 stanovnika 60 stomatologa, tj. 0,23 stomatologa / 1.000 stanovnika
		Socijalni transferi (po glavi stanovnika)	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	41,4	44,7	45,25	47
2.1.	Unaprijediti kvalitetu obrazovnog sistema	Broj djece koja uspješno završavaju osnovno i srednje obrazovanje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta	2.497 – osnovno školovanje 2.690 – srednje školovanje	2.506 – osnovno školovanje 2.494 – srednje školovanje	2.403 – osnovno školovanje 1903 – srednje školovanje	2000 u osnovnim 1800 u srednjim školama
		Broj djece koja ponavljaju školovanje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta	284	60	101	-

		FZZS, godišnji izvještaj	10	10	11	3 u osnovnim 10 u srednjim
2.2.	Unaprijeđenje sporta i kulture	Omjer broja djece u osnovnom i srednjem obrazovanju prema broju nastavnika				
		Iznos izdvajanja za sport (u KM)	856.900	587.250	1.001.000	1.000.000,00
2.3.	Unaprijeđenje sporta i kulture	Iznos izdvajanja za kulturu (u KM)	834.000	474.500	1.065.600	1.000.000,00
		Postotak zdravstveno osiguranih osoba u odnosu na ukupno stanovništvo	83,33	80,49	81,46	85
2.3.	Poboljšanje postojećih i uvođenje novih usluga u sektoru zdravstva	Broj korisnika socijalne pomoći / 1.000 stanovnika	36,5	36	35,5	33
		Iznos socijalnih izdvajanja (u KM)	10.564.200	11.383.000	11.183,15	12.677,040
2.4.	Povećanje stepena sigurnosti građana	Broj kriminalnih djela	1.050	1.016	1.071	900
		Broj prijavljenih prijestupnika	1.000	959	1.071	850
2.5.	Transparentan i djelotvoran javni sektor u službi građana	Stepen izvedenih projekata iz Strategije razvoja SBK-a (u %);(broj završenih projekata + broj projekata u toku / ukupni broj planiranih projekata za promatranu godinu)	0,6	0,8	0,7	0,8
		Stepen finansijske provedbe Strategije razvoja SBK-a (u %);(ostvarena finansijska sredstva za projekte (u KM) / ukupno planirani iznos finansijskih sredstava za ostvarenje projekata u promatranj godini (u KM)	0,47	0,79	0,60	0,65
		Stepen provedbe naprednih sistema kontrole s ciljem smanjenja korupcije	Upisati polaznu vrijednost	-	Usvojena strategija za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije	Određiti ciljnu vrijednost

2.8. Penzije

U SBK broj umirovljenika u decembru 2021. godine iznosi 39.316 što je manje za 0,6% u odnosu na prethodnu godinu i što je 9,2% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH. Broj penzionera se smanjio u skoro svim općinama SBK, a najviše u Kreševu za 2,1%, Fojnici za 1,6% i Novom Travniku za 1,2%, dok je jedino povećanje zabilježeno u Donjem Vakufu za 1,7% u odnosu na prethodnu godinu. U SBK prosječna isplaćena penzija iznosila 429 KM što je više za 0,3%. Povećanje prosječne isplaćene penzije zabilježeno je u skoro svim općinama SBK, od toga najviše u Novom Travniku za 0,9%, Bugojnu i Kiseljaku za 0,4% dok je jedino smanjenje zabilježeno u Jajcu za 0,2% u odnosu na prethodnu godinu.³

Tabela 18. Broj penzionera i iznos penziju u SBK i Federaciji BiH za razdoblje 2020.-2021.godina

Godina	SBK		FBiH		BiH	
	Broj penzionera	Iznos prosječne penzije (KM)	Broj penzionera	Iznos penzije (KM)	Broj penzionera	Iznos penzije (KM)
2020	39.543	427	353.361	471	428.117	428
2021	39.316	429	351.378	473	429.545	428

Izvor: Federalni zavod za programiranje

2.9. Porezni prihodi

U SBK u 2021. godini prikupljeni su porezi na dohotke fizičkih lica u iznosu od 34,9 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 17,3%. Najviši porezi na dohotke fizičkih lica ostvareni su u općini Travnik u iznosu od 8,0 mil. KM, a najniži u općini Dobretići u iznosu od 63,2 tis. KM. Porezi na dohotke fizičkih lica po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u SBK iznosi 141 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 18,2% i što je 58,0% u odnosu na prosjek FBiH. Najviši porezi na dohotke fizičkih lica po glavi stanovnika ostvareni su u Kreševu u iznosu od 251 KM, a najniži u općini Dobretići u iznosu od 41 KM.

Tabela 19. Porezni prihodi u SBK i FBiH po godinama

Godina	Stanovništvo		Porezi na dohodak fizičkih lica u KM		Porezi na dohotke fizičkih lica/PC u KM		Porezi/ PC u KM FBiH=100	
	(prisutno)		SBK	FBiH	SBK	FBiH	SBK	FBiH
	SBK	FBiH						
2020	249.062	2.184.680	29.759.000	452.029.000	119	207	60	100

³ Izvještaj Federalnog zavoda za programiranje razvoja- Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH 2021.

2021	247.100	2.168.602	34.896.926	530.286.789	141	245	58	100
------	---------	-----------	------------	-------------	-----	-----	----	-----

Izvor: Federalni zavod za programiranje

2.10. Obrazovanje

Ukupno 19.163 učenika pohađa školu u školskoj 2021/2022. godini, što je za 828 učenika manje u odnosu na prošlu godinu, te prati tendenciju smanjenja iz prethodnog razdoblja. Trend smanjenja broja učenika prisutan je i u Federaciji BiH. Broj nastavnika u ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja se povećao u odnosu na 2020. godini. Razlog povećanja broja nastavnika mogao bi biti povećan broj asistenata i volontera, kao i nastavnika koji rade u više obrazovnih ustanova (dopuna norme), a što nije navedeno u statističkim izvješćima.

U narednim tabelama prikazan je pregled osnovnog i srednjeg obrazovanja u SBK u razdoblju školskih godina 2020/2021 - 2021/2022. godina.

Tabela 20. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u razdoblju 20120-2021. godina

Grad/Opcine	Broj škola		Broj odjeljenja		Broj učenika		Broj nastavnika		Broj učenika na 1000 stanovnika	
	2020/2021	2021/2022	2020/2021	2021/2022	2020/2021	2021/2022	2020/2021	2021/2022	2020/2021	2021/2022
1 Kreševo	1	1	17	17	305	281	27	27	62	58
2 Travnik	24	24	249	240	4.464	4.257	411	410	85	82
3 Vitez	12	12	121	119	2.193	2.091	202	203	85	81
4 Kiseljak	11	11	115	115	1.872	1.811	205	204	92	90
5 Fojnica	9	9	88	84	905	891	79	78	78	75
6 Novi Travnik	7	7	98	95	2.004	1.947	183	182	85	83
7 Bugojno	14	14	134	134	2.429	2.351	238	236	79	77
8 Gornji Vakuf - Uskoplje	14	14	81	78	1.367	1.278	132	128	68	64
9 Donji Vakuf	6	6	67	66	1.225	1.220	120	121	89	89
10 Jajce	22	22	139	131	1.797	1.695	201	201	68	65
11 Busovača	11	11	85	80	1.423	1.364	137	138	80	78
12 Dobretići	1	1	1	1	7	7	0	0	5	5
SBK	132	132	1.165	1.130	19.991	19.163	1.935	1.928	80	78
Federacija BiH	1.031	1.023	9.340	9.221	174.938	172.500	15.888	15.668	80	80

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 21. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH za razdoblje 2020.-2021. godina

Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika	Federacija BiH	Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika
SBK	2020/2021	26	435	7.869	873	Federacija BiH	2020/2021	215	3.679	71.458	8.543	33
	2021/2022	26	445	8.097	902		2021/2022	214	3.639	70.094	8.567	32

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.11. Zdravstvo

Sistem zdravstvene zaštite u domeni je SBK, a na nivou Federacije BiH donose se strateške smjernice. Usluge zdravstvene zaštite koje se pružaju na području SBK obuhvaćaju primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu. Primarna zdravstvena zaštita pruža se u ambulantama domova zdravlja i područnim ambulantama porodične medicine. U kantonu djeluje 11 domova zdravlja sa 137 područnih ambulanti i 56 timova porodične medicine. Sekundarna zdravstvena zaštita na području SBK se provodi djelomično u domovima zdravlja koji pružaju konzultativno-specijalističke, dijagnostičke, stomatološke i laboratorijske usluge, u privatnim ordinacijama specijalističke medicine i u okviru pet bolnica koje djeluju na području kantona. Bolnice pružaju sekundarnu i dio tercijarne zdravstvene zaštite putem sljedećih grupa djelatnosti: dijagnostika, bolničko liječenje, konsultativno-specijalistička zdravstvena zaštita i ostale usluge.

Skupština Srednjobosanskog kantona je dana 18.04.2018. godine donijela Odluku o preuzimanju osnivačkih prava nad zdravstvenim ustanovama – bolnicama u SBK (Odluka br. 01-02-266/18). Bolnice nad kojima kanton preuzima osnivačka prava su:

- JU Bolnica Travnik;
- JU Opća bolnica Jajce;
- JU Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik;
- JU Opća bolnica Bugojno;
- JU „Dr. fra Mato Nikolić“, Nova Bila

Na području SBK u 2021. godini evidentirano je 397 ljekara, što je za 5 ljekara više u odnosu na 2020. godinu, dok je broj stomatologa smanjen za 4 stomatologa manje u odnosu na u 2020.gdinu.

Tabela 22. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u razdoblju 2020.- 2021.godina

	Godina	Broj ljekara	Broj stomatologa	Broj bolesničkih postelja	Broj stanovnika		
					na 1 ljekara	na 1 stomatologa	na 1 bolničku postelju
KSB	2020	392	57	1.248	635	4.370	200
	2021	397	53	1.248	622	4.662	198
Federacija BiH	2020.	5.092	612	7.872	429	3.570	278
	2021	5.233	576	7.872	414	3.765	275

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Na području SBK u 2021. godini je evidentirano 622 stanovnika na jednog ljekara i taj parametar je bitno viši u odnosu na FBiH za 2021. godinu, gdje je na jednog ljekara evidentirano 414 stanovnika. Na jednog stomatologa evidentirano je 4.662 stanovnika, što je više u odnosu na podatak iz prethodne godine, ali i dalje više u odnosu na nivo u FBiH, gdje je na jednog stomatologa u 2021. godini evidentirano 3.765 stanovnika.

2.12. Okoliš i infrastruktura

Voda, šumsko bogatstvo, zemljište i mineralna bogatstva čine SBK veoma bogatim prirodnim resursima, što su i komparativne prednosti SBK u odnosu na okruženje. Osim značajnog udjela poljoprivrednog zemljišta, dodatne prednosti leže i u resursima korištenim u nizu energetske-sirovinskih grana, proizvodnji uglja i hidroenergije, hemijskoj industriji, vojnoj industriji, industriji plastike i građevinskih materijala, te u prirodnim ljepotama koje se nedovoljno koriste u turističke svrhe.

Zagađenje zraka se sve više smatra značajnim rizikom po zdravlje stanovništva i ne postoji adekvatan sistem praćenja zagađenosti zraka. U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja zaštite okoliša u SBK za razdoblje od 2019. do 2021. godine, sa postavljenim ciljnim vrijednostima u 2027. godini.

Tabela 23. Pokazatelj okoliša i infrastrukture SBK za razdoblje 2019.-2027.godina

Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2019			Ciljana vrijednost 2027
			2020	2021	2027	
Poboljšati stanje okoliša i javnu infrastrukturu	% sortiranog otpada u odnosu na ukupnu količinu otpada, koji se odvaja za reciklažu	Ministarstvo prostornog uređenja, građnja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	2,33	4	10	
	Udio realiziranih kapitalnih investicija u Budžetu Kantona (u KM)	Ministarstvo prostornog uređenja, građnja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	5.160.000 ⁵	2.179.183	3.954.900	
	Stepen izgrađenosti regionalnih cesta	Ministarstvo prostornog uređenja, građnja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	87%	87%	90	
Uspostava funkcionalnog sustava za integrirano upravljanje okolišem	Postotak pogona i postrojenja koji dostavljaju podatke o emisijama u okoliš	Ministarstvo prostornog uređenja, građnja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	1%	15,24%	90	
	Stepen provedbe Kantonalnog plana zaštite okoliša (2015. – 2025.)	Ministarstvo prostornog uređenja, građnja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	U fazi implementacije	U fazi implementacije	U fazi implementacije	

⁴ Ministarstvo prostornog uređenja, građnja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova uputilo je općinama upit i nastoji se uspostaviti sistem praćenja.

⁵ U iznos od 5.160.000KM uključena su sredstva Direkcije za ceste, dok u 2020.i 2021. godinu nisu uključena sredstva Direkcije za ceste, samo realizirana sredstva ministarstva.

		Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	Ne postoji zakonska regulativa	Nije donesena zakonska regulativa	Nije donesena zakonska regulativa	Donesena zakonska regulativa 2021.
Donošenje zakonske regulative o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata		Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	111.443.504 m ²	110.979.000 m ²	110.850.000 m ²	75.000.000 m ² (smanjenje ~ 5.000.000 m ² /g)
Smanjenje ukupne minski sumnjive površine u SBK-u (u m ²)		Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	36,82%	6	6	46%
Dostupnost usluge javne kanalizacijske mreže (% stanovništva)		Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	Djelomično uspostavljen sistem	Poboljšan sistem u odnosu na prethodnu godinu	Dodatno poboljšan sistemu	Potpuno uspostavljen sistem
Provedba KPUO-a i uspostava sustava informisanja o količinama, vrstama, načinu prikupljanja i tretmanu otpada		Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	55,44%	7	7	50%
Postotak gubitaka vode u vodovodnim sustavima		Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	469.845 MWh	322.846 MWh	412.598 MWh	500.000 MWh (povećanje 1 % / g.)
Količina proizvedene energije iz obnovljivih izvora (HE, MHE, SE)		Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	142.351,55 t	148.982,95t	168.832,28t	140.000,00 t (smanjenje ~ 300 t/g.)
Smanjenje potrošnje krutih goriva za proizvodnju toplinske energije u SBK-u						

Osigurana zaštita prirodnih resursa kroz održivo i energetske učinke i upravljanje resursima i korištenje resursa

Poboljšanje kvalitete komunalnih usluga uz značajno unaprijeđenje komunalne infrastrukture

⁶ Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova uputilo je općinama upit i nastoji se uspostaviti sistem praćenja

⁷ Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova uputilo je općinama upit i nastoji se uspostaviti sistem praćenja

U okviru definiranog Strateškog cilja 3., koji se odnosi na poboljšanje stanja okoliša i javne infrastrukture, može se vidjeti da udio realiziranih kapitalnih investicija u budžetu kantona je u porastu.

Na području SBK nije uspostavljen sistem kontinuiranog i sistemskog praćenja okolišnih komponenti. Mjerenja se vrše selektivno i ne provode kontinuirano. Mjerne stanice za praćenje kvalitete zraka na području SBK ne postoje, tako da ne postoje ni pouzdani pokazatelji kvalitete ove komponente okoliša. Na području svake općine definirane su i uspostavljene općinske zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, kao ni kontinuirano mjerenja, tako da ne postoje ni pouzdani pokazatelji kvalitete istih.

2.13. Transport

Prometna infrastruktura na području SBK čine cestovna mreža (regionalne + magistralne) i ukupna dužina cestovne mreže u SBK nije se značajno mijenjala u proteklom razdoblju.

Tabela 24. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u razdoblju 2020.-2021. godina

	2020	2021
CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE		
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	28.380	29.371
Prevezeno tona robe, u hilj./tis.	434	376
Tonski kilometri, u hilj./tis.	175.138	170.992
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA		
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	3.526	4.609
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	557	568
Putnički kilometri, u hilj./tis.	27.798	36.146
GRADSKO - PRIGRADSKI PRIJEVOZ		
Pređeni kilometri ukupno, u hilj./tis.	1.736	1.764
Autobusi	1.736	1.764
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	315	227
Autobusi	315	227

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2021.

Na području SBK u toku 2021. godine prevezeno je ukupno 376 hiljada tona robe, što je u odnosu na količinu prevezene robe iz 2020. godine manje za 58 tona. Gradsko-prigradskim prijevozom, na području SBK u 2021. godini, prevezeno je oko 568 hiljada putnika, što je za 11 hiljada više u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2020. godine.

3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM

3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj

Ured za europske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK je zadužen za sveukupnu tehničku koordinaciju i savjetovanje svih relevantnih aktera uključenih u sistem za upravljanje razvojem u SBK. S ciljem osiguranja svih neophodni pretpostavki za neometano funkcioniranje sistema za upravljanje razvojem, Ured će dalje jačati ljudske kapacitete. Vlada SBK je prihvatila i počela praktično primijenjivati funkcionalni sistem koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu Kantona) koordinaciju, neposredno

usklađivanje procesa strateškog planiranja i budžetiranja, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. Ured je određen da kao Jedinica za planiranje i upravljanje razvojem u SBK, priprema godišnje izvještaje o stanju implementacije Strategije razvoja SBK. Sva kantonalna ministarstva i drugi kantonalni organi su zaduženi da aktivno učestvuju u razvojnim procesima u SBK, te da imenuju službenike, kao predstavnike svojih organa, koji će biti zaduženi za vršenje poslova koordinacije i druge poslove utvrđene Strategijom razvoja.

3.2. Izazovi u upravljanju razvojem

Trenutni nedostaci upravljanja razvojem na nivou SBK i izazovi sa kojima se organi uprave susreću u provedbi Strategije, mogu biti ublaženi jačanjem postojećeg Ureda, kao i uspostavljanjem efektivnog i funkcionalnijeg mehanizma za planiranje i upravljanje razvojem i međunarodnu saradnju. Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažirani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona u ministarstvima i drugim institucijama, koji su najdirektnije odgovorni za koordiniranje mjera i provedbu konkretnih projekata iz Strategije razvoja i akcionih planova u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17).

Pored navedenog, ključnu ulogu u procesu realizacije strategije imat će i lokalne zajednice SBK. U narednom razdoblju potrebno je sistem izvještavanja unaprijediti kroz poboljšanje sistemskog praćenja indikatora razvoja na svim nivoima, razmjenu informacija i interakciju sa Uredom za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK. Pored toga priprema planova rada za ministarstva treba biti bazirana na usvojenim strateškim dokumentima (i njihovim akcionim planovima) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija SBK.

3.3. Struktura strategije

U dokumentu Strategije razvoja SBK za razdoblje 2021.–2027. godina utvrđena je vizija razvoja koja odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u razdoblju od 2021. do 2027. godine. Vizija je karakteristična za SBK – objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. Definirana vizija glasi: „Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrota čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno i sigurno živi, njeguju različitosti i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.“

4.1. Kratki sažetak Akcionog plana 2021.-2024. godina

Provedba Strategije razvoja se osigurava kroz trogodišnje akcione planove. Trogodišnji akcioni plan sadrži sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritetnih ciljeva koje se planiraju provesti tokom trogodišnjeg planskog razdoblja. Također, akcioni plan sadrži i

finansijski okvir potreban za njihovu realizaciju, te određuje dinamiku i nosioce odgovornosti za realizaciju mjera. Trogodišnji akcioni plan se izrađuje po principu 1+2. Ured je na temelju razmatranja prikupljenih prijedloga i provedenih konsultacija, izradio akcioni plan sa finansijskim okvirom za razdoblje 2021.-2024. godina, za provedbu Strategije razvoja SBK 2021.-2027. godine. Prijedlozi su prikupljeni iz ministarstava, nevladinog i privrednog sektora.

Tabela 25. Vrijednost finansijski sredstava za realizaciju projekata i aktivnosti

Br. S.C.	Naziv strateškog cilja	Iznos sredstava 2021.-2024.godina	Iznos sredstava u 2021.g.	Iznos sredstava u 2022.g.
S.C.1.	Poticati održiv ekonomski razvoj	20.423.770	3.078.770	5.395.000
S.C.2.	Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane	38.305.000	6.037.000	8.580.000
S.C.3.	Poboljšati stanje okoliša i javnu infrastrukturu	6.092.000	1.460.000	1.502.000

Temeljem svega gore navedenog, dolazimo do zaključka da od 194 projekta, koji su sastavni dio Akcionog plana 2021.-2024., možemo izdvojiti nekoliko ključnih projekata:

1. Potpora stočarskoj proizvodnji i uvezivanje farmi sa prerađivačima;
2. Potpora zaštiti i prevenciji zaraznih bolesti biljaka i životinja ;
3. Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova koji podržavaju naučno-istraživački rad i razvoj inovacija;
4. Potpora poduzetništvu u turizmu;
5. Očuvanje nivoa zaposlenosti;
6. Izgradnja novih i širenje kapaciteta postojećih poslovnih zona;
7. Osiguranje kontinuirane nabavke besplatnih udžbenika za sve učenike u osnovnim školama SBK;
8. Osnivanje zavoda/odjela za stručno savjetodavni nadzor odgojitelja/učitelja/profesora;
9. Obnavljanje i očuvanje postojećih te izgradnja novih objekata za obavljanje kulturnih aktivnosti;
10. Nabavka savremene tehnološke opreme i sredstava, te drugih sredstava i opreme u cilju unapređenja rada organizacijskih jedinica MUP-a SBK
11. Subvencioniranje obnove postojeće i izgradnje nove vodovodne mreže u općinama;
12. Subvencioniranje projekata utopljanja javnih objekata radi povećanja energetske efikasnosti

Ovi projekti stvaraju pretpostavku za druge projekte, imaju širi kantonalni značaj, imaju potencijal dugoročnog učinka na kvalitetu života u SBK, te bitno doprinose ostvarenju strateških ciljeva i vizije kantona.

4.2. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja

Strategijom je planirano ukupno 194 projekta ali prema prikupljenim inputima od strane lokalnih i regionalnih sudionika o aktivnostima i projektima u izvještajnom razdoblju može se zaključiti kako je u protekloj godini ukupno bilo 114 projekata i to:

- 32 projekata u okviru Strateškog cilja 1;
- 55 projekata iz Strateškog cilja 2 i
- 27 projekata iz Strateškog cilja 3.

Financijska ulaganja su posmatrana u odnosu na izvore finansijski sredstava: vlastita sredstva, drugi budžetski izvori, kreditna sredstva, EU i drugi fondovi. Prema strukturi planiranih sredstava po izvorima finansiranja najviše je sredstava iz vlastitih izvora 55% te potom iz vanjskih budžetskih izvora 45% (IPI FOND; EU Fondovi NVO sektor, donatori)

Br.	Izvor finansiranja	Iznos	Ukupno
S.C.1.	Vlastita budžetska sredstva	19.984.000	20.423.770
	Vanjski izvori finansiranja	439.770	
S.C.2.	Vlastita budžetska sredstva	15.398.000	38.305.000
	Vanjski izvori financiranja	22.907.000	
S.C.3.	Vlastita proračunska sredstva	240.000	6.092.000
	Vanjski izvori financiranja	5.852.000	

4.3. Izazovi u provedbi strategije i preporuke

Kvalitetnijim planiranjem prilikom izrade strateških dokumenata, stavljanjem „akcenta“ na prioritetne projekte, usklađivanje strateških planova sa propisima, odredbama i programima rada ministarstava, samo su neki od izazova koji stoje pred učesnicima koji su uključeni u provedbu strategije kantona. Viši stepen svijesti sveukupne zajednice, učesnika u strateškom planiranju i upravljanju razvojem kantona, svih nivoa vlasti, posebno viših, o važnosti i značaju provedbe Strategije preduvjet su kvalitetne i pravovremene implementacije Strategije razvoja. Također, stalno educiranje i jačanje ljudskih kapaciteta kako realnog sektora, tako i predstavnika ministarstava SBK u planiranju, izradi i implementaciji strateških projekata predstavlja veoma važan faktor. Međutim, nedostatak finansijskih sredstava, prostornih i kadrovskih kapaciteta predstavljaju jedan od stalnih i osnovnih problema implementacije planiranih projekata.